

Begiraleak

Gillermo ETXEBERRIA

Eskuartean dugu "Begiraleak" iparraldeko taldeak doan eskaini dizkigun zenbait antzerki. Xabier Xubelet "Begiraleak" taldeko zuzendari jauna izan da Pierre Xarritonen gomendioz gure eskuetan antzerki hauek ipini dituena. Ia denak argitara gabeak eta eskuizkribuz idatziak. Horien artean gaur segidan argitara ematen dugun Telesforo Monzonen "Gure behia hila da". Nondik nora eta zertarako idatziak izan ziren antzerkiok? Hemen sartzen gara "Begiraleak" taldearen ezagutzan. Ezagutza hori Xabier Xubeleten eskutik etorri zaigu antzerkiekin batera. Ipar eta hegoaldeko oraindik ere ez omen dugu behar hainbateko ezagutza eta harremanik. Hori edo antzeko zerbait gertatzen da hegoaldekoentzat "Begiraleak" taldearekin, nahiz gure ustez iparraldeko garapenean garrantzi handiko taldea izan. Horra zer dioskun Xabier Xubelet jaunak talde honi buruz:

"1935ko martxoaren 3an hasi zen "Begiraleak" taldearen bizia. Donibane Lohitzuneko "Gure Etxea" antzokian, "Begiraleak" sortu berria zen antzerki taldeak Hillau anderearen komediak, "Egiatzko euskaldunak" eta "Supazter xokoan" lehen aldikotz aurkeztu zituen.

"Begiraleak" taldea lau emazteen eskutik sortu zen: Madalena de Jauregiberry, Elise Aramendi, Antoinette Lacana eta Madeleine Bribet, eta taldearen helburua Euskara suspertzea zen.

Hegoaldean "Emakume abertzale batza" elkartearen ideia hariturik, iparraldeko abertzale batzuk bildu ziren eta "Begiraleak" sortzeko xedea hartu zuten. Lehen bilkura horietan ere Jauregiberry medikua, Michel Diharce, Pierre Lafitte, Eugene Goyhenetche

euskaltzaleak parte hartzen zuten eta antzerkia hautatu zuten euskararen goresteko eta miresteko.

Pierres Lafitte, Dominique Soubelet, Iratzeder, Piarres Larzabal, Mlle. Hillau, L.Leon, J. Barbier idazleak "Begiraleak" taldearendako ere obrak idatzi zituzten eta geroago Telesforo Monzon, J. Otegi eta beste batzuek ere bai.

Maiz, dantza eta kantua ere antzerkiari lotuak ziren eta ez da harritzekoa ikustea nola dantza eskola bat, dantza talde bat eta euskal abesbatza bat sortu ziren "Begiraleak"en.

Gaur egun pedagogia dugu "Begiraleak" elkartearen ekitate nagusia:

- Haurren dantza
- Helduei dantza herrikolen erakaspena.
- Kantu herrikolen erakaspena (helduei)
- Bertso eskola.
- Sukaldaritza (Euskal Sukaldaritzaren erakaspena)
- Kultura hedapena (hitzaldiak, kantuaren eguna, bertso saloak, Mutxikoak....)

Nahiz eta gaur egun antzerkirik ez egin, "Begiraleak" bizi-bizirik dago Donibane Lohitzunen eta Lapurdiko euskal kulturaren oinarria da".

Honeraino Xabier Xubelet jaunaren hitzak.

Horra gure eskuetan utzi duen antzerki sorta:

* Hillau A.	Le crieur	
* Id.	Egiazko eskualdunak	1935
* Id.	Bichy ala Ahuchky	
* Barbier Abbé	Kauserak eta Kruchpetak.	1937
* Iratzeder, G.	Arrapailu	1941
* Id.	Itsasora	1941
* Id.	Moda charreko ezkontza	1941

* Id.	Etche chokoan	1942
* Id.	Eguberri artzain ttiklena	1944
* Id..	Mortutik oihu	1947
* Id.	Eguberri	1950
* Lafitte P.	Dotea	
* Id.	Amerikanoa	1936
* Id.	Eskualdunak menderez mende	1937
* Id.	Madalena Larralde	1937
* Id.	Maritchuren kondaira	
* Id.	Francois-Xabier	
* Monzón-Olaso Telesforo	Gure behia hila dal	
* Id.	Ur garbi	1953
* Id.	Lau kantari eta Xori bat	1966
* Id.	Eneko Bizkaia eta Maria Lorka	1966
* Otegi, J.	Haurraren azpian	1951
* Laduche, Joseph	Orreaga	
* Lamarque, A.	Madalena Larralde	1928
* Larzabal, Pierre	Berterrech	
* Leon L.	Le dernier not a l 'enfant	
* Soubelet, D.	Churiket egile kalakariak	1935

Gure esker ona, beraz, bai Xabier Xubelet jaunari, hara nola Piarres Xarritoni bere gomendioz eskuratu baititugu delako antzerkiok.